

מקורות וקריאה מומלצת

מקורות ראשוניים

L'Avenir Illustré, קזבלנקה, 1926-1940.

L'Union Marocaine, קזבלנקה, 1932-1940.

ספרות עזר - מבחר

אביטבול, 1980

מיכאל אביטבול, צמיחת המדינות באפריקה, קולוניאליזם צרפתי, שלטון מסורתי ולאומיות חדשה בתוניסיה אלג'יריה ומרוקו, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב 1980.

אביטבול, תשמ"ג

"הפעילות הציונית בצפון אפריקה עד סוף מלחמת העולם השנייה", פעמי מערב, יד בן צבי, ירושלים תשמ"ג, עמודים 141-164.

אביטבול, תשמ"ו

"היהודים בצפון אפריקה ובמצרים", ש' אטינגר (עורך), תולדות היהודים בארצות האיסלאם, חלק שלישי, מרכז זלמן שזר, ירושלים תשמ"ו, עמודים 301-468.

אביטבול, תשמ"ח

"תולדות יהודי צפון-אפריקה בעת החדשה בהסטוריוגרפיה הכללית והיהודית", מ' צימרמן, מ' שטרן, י' שלמון (עורכים), עיונים בהיסטוריוגרפיה, מרכז זלמן שזר, ירושלים תשמ"ח, עמודים 209-223.

אטיאס, 1980

שרה אטיאס, תהליך המודרניזציה בקהילה היהודית המרוקאנית והשתקפותו בשני עיתונים יהודיים: *L'avenir Illustré* ו-*L'Union marocaine*, 1912-1939, עבודת גמר בהדרכת מיכאל אביטבול, האוניברסיטה העברית, ירושלים 1980.

אייזנשטדט, תשכ"ז

שמואל-נח אייזנשטדט, פרקים בניתוח תהליכי מודרניזציה, אקדמון, ירושלים תשכ"ז.

בן-אצראף*, תשי"ג

יעקב רפאל בן-אצראף, "על העיתונות היהודית במרוקו", מחברת, שנה א, גליון ח-ט, תשרי-חשון תשי"ג, עמוד 77.

* ביחידה מופיע שמו על-פי ההיגוי הצרפתי של שם המשפחה, בנאזראף.

בן-סימון דונאת, 1977
 דוריס בן סימון-דונאת, "בין הפטיש והסדן – התפתחותם הפוליטית של יהודי מרוקו",
 בתוך: בראשר (עורך), היהודים במרוקו השריפית, ירושלים 1977, עמודים 197-216.

גירץ, 1973
 קליפורד גירץ, פרשנות של תרבויות, כתר, ירושלים 1973.

הירשברג, 1965
 חיים-זאב הירשברג, תולדות היהודים באפריקה הצפונית, כרכים א-ב, מוסד ביאליק, ירושלים
 1965.

וולטר, תש"ג
 וולטר, קנדיד או ספר האופטימיזם (תרגום: עזרא זוסמן), ספריית השעות, תל-אביב תש"ג.

יהודה, תשמ"א
 צבי יהודה, הארגון הציוני במרוקו בשנים 1900-1948, עבודת דוקטור בהדרכת חיים כהן,
 האוניברסיטה העברית, ירושלים תשמ"א.

יהודה, תשמ"ו
 "יהדות מארוקו וההתארגנות הציונית בשנים 1900-1948", ציון, נא, ג, תשמ"ו, עמודים 333-
 355.

יהודים בעידן של תמורות
 יהודים בעידן של תמורות, יחידות 1-12, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב 1978.

כהן, 1964
 אמנון כהן, "עלאל אל-פאסי, קווים לפעלו בדרך לעצמאות מרוקו", המזרח החדש, יד, חוברת
 4, 1964, עמודים 329-353.

כהן, 1983
 דוד כהן, "ליוטה והציונות במרוקו 1912-1925", כיוונים, 18, מרס 1983, עמודים 105-153.

כהן, 1989
 "הפעילות הציונית בחברה הקולוניאלית של צפון-אפריקה בין שתי מלחמות העולם (1919-
 1939)", שורשים במזרח, ב, 1989, עמודים 214-273.

כהן, 1990
 "שליחותו של י"י כהן לקהילות מרוקו הספרדית והצרפתית (1929/30)", מקדם ומים, ג,
 תש"ן, עמודים 149-170.

כהן, 1991
 "תנועת הצופים היהודים במרוקו (1930-1956)", שורשים במזרח, ג, 1991, עמודים 67-123.

כהן, 1993
 "התנועה הלאומית בקרב יהודים בעלי נתינות מרוקנית בקזבלנקה בין שתי מלחמות עולם,
 הרצאה ביום העיון "לאומיות יהודית בארצות האסלאם", אוניברסיטת תל-אביב, יולי 1993.

כספי, 1995

דן כספי, **תקשורת המונים**, כרכים א-ב, האוניברסיטה הפתוחה, 1995.

לסקר, תשמ"ו

מיכאל מ' לסקר, "יום טוב דוד צמח ויהודי מרוקו 1913-1940", **מקדם ומים**, א, תשמ"ו, עמודים 167-185.

מרטין, 1993

קלוד מרטין, **יהודי אלג'יריה 1830-1902**, פרקים 1-10, האוניברסיטה הפתוחה, מהדורה פנימית, 1993.

סבג, 1993

פול סבג, **תולדות יהודי תוניסיה**, פרקים 6-8, האוניברסיטה הפתוחה, מהדורה פנימית, 1993.

סולמוניקה, 1974

דוד סולמוניקה, **המודרניזציה של הקהילה היהודית בקזבלנקה**, עבודת גמר בהדרכת חיים כהן, האוניברסיטה העברית, ירושלים 1974.

סעדון, 1983

התנועה הרביזיוניסטית ובית"ר בתוניסיה 1926-1936, עבודת גמר בהדרכת מיכאל אביטבול, האוניברסיטה העברית, ירושלים 1983.

סעדון (בהכנה)

חיים סעדון, "היחסים בין הלאומנים התוניסאים לבין הציונים והיהודים בתוניסיה בין שתי מלחמות העולם", יחידה בהכנה לתלמידי הקורס: **יהודי צפון-אפריקה במאות ה'19-20**, האוניברסיטה הפתוחה.

צור, תשמ"ח

ירון צור, "השפעת המצב הקולוניאלי על התפתחות הפעילות הציונית בצפון אפריקה בין שתי מלחמות העולם", **יהדות זמננו**, 4, תשמ"ח, עמודים 123-136.

צור, 1992

המאבק על העלייה המרוקאית. ישראל, הקולוניאליזם הצרפתי, האליטות היהודיות הבין-תפוצתיות והלאומיות הערבית, מחקר מוגש לפרוייקט הבינאוניברסיטאי לחקר מערכות ההעפלה ע"ש שאול אביגור, חלק א ("הנציב העליון ו'האקסודוס' היהודי"), מהדורה פנימית לתלמידי האוניברסיטה הפתוחה, ללא ציון מקום וזמן הוצאה (תל-אביב 1991).

צור, 1993

הרפורמיזם היהודי מערבי ויהודי אלג'יריה 1830-1845, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב, מהדורה פנימית, 1993.

קנטרוביץ, 1950

יהושע קנטרוביץ, "שלוש אגודות במרוקו", **הד המזרח**, 14, 1950, עמוד 8.

רודריג, תשנ"א

אהרון רודריג, **חינוך והיסטוריה, "כל ישראל חברים" ויהודי אגן הים התיכון 1860-1929**, מכון בן-צבי, ירושלים תשנ"א.

שוראקי, 1975

אנדרה שוראקי, **קורות היהודים בצפון אפריקה, עם עובד והספריה הציונית, תל-אביב וירושלים 1975.**

שמעוני, 1988

יעקב שמעוני, **לקסיקון פוליטי של העולם הערבי, כתר, ירושלים 1988.**

שנער, תשי"ג

פסח שנער, "התנועה הלאומית במרוקו", **המזרח החדש, ב, תשי"ב, 1950-1951, עמודים 313-324; שם, ג, תשי"ג, 1951-1952, עמודים 8-23.**

שנער, תשי"ז

תקורת הלאומנות הערבית באפריקה הצפונית המערבית, עבודת דוקטור בהזרכת ש"ד גויטיין, האוניברסיטה העברית, ירושלים תשי"ז.

Abitbol, 1985

Michael Abitbol, "The Encounter Between French Jewry and the Jews of North Africa, Analysis of a Discourse 1830-1914", in: B. Wasserstein & F. Malino (ed), *The Jews in Modern France*, London, 1985, pp. 31-53.

Adam, 1972

André Adam, *Casablanca*, 2t, CNRS, Paris, 1972,

Bensimon-Donath, 1968

Doris Bensimon-Donath, *L'Evolution du Judaïsme Marocain sous le protectorat français 1912-1956*, Mouton, Paris 1968.

André Chouraqui, 1950

André Chouraqui, *Le statut juridique des juifs du Maroc*, AIU, Paris 1950.

Kenbib, 1987

Mohammed Kenbib, "Juifs et Musulmans au Maroc a l'époque du Front Populaire (1936-1938)", *Hepsris-Tamuda*, Vol. 25, 1987, pp. 169-189.

Laskier, 1983

Michael M. Laskier, *The Alliance Israélite Universelle and the Jewish Communities of Morocco: 1862-1962*, State University of New York Press, Albany 1983.

Laskier, 1985

"S.D. Lévy and Moïse Nahon: Two Sephardic Intellectuals in Modern Moroccan History", *Michael*, Vol. 9, 1985, pp. 51-86.

Le Tourneau, 1962

Roger Le Tourneau, *Evolution politique de l'Afrique du Nord musulmane 1920-1961*, Librairie Armand Colin, Paris 1962.

Toledano, 1983

Joseph Toledano, *La saga des familles – Les Juifs du Maroc et leurs noms*, Editions Shavit, Tel Aviv 1983.

Tsur, 1994

Yaron Tsur, "Jewish 'Sectional Societies' in France and Algeria on the Eve of the Colonial Encounter", *Journal of Mediterranean Studies*, Vol. 4, No. 2, 1994, pp. 263-277.

Semach, 1963

Yom-Tov David Semach, "Le Judaïsme marocain" Extrait du *Bulletin de l'enseignement Public du Maroc*, Mars, 1936, pp. 1-17.

מקורות לאיורים

יחידה 2

אנו מודים לבעלי זכויות היוצרים על הרשות להשתמש באיורים ובחומר הכתוב המופיעים ביחידת לימוד זו:

תמונת השער, איורים 1, 127, 42, 59:

באדיבות מר ג'ראר לוי (Mr. Gérard Lévy)

איורים 2, 3, 5-17א, 19-21, 22-27ה, 27-41, 43-58:

L'Avenir Illustré

איורים א4-ג4:

Le Maroc, Album, publié par le Protectorat de la République Française au Maroc, n.d., n.p..

איור 74:

Ahmed Sefrioui, ed., *Maroc*, Librairie Hachette, Paris, 1956.

איורים 17ב, 18:

L'Union Marocaine

איור א22:

ח"ז הירשברג, תולדות היהודים באפריקה הצפונית, חלק ב, מוסד ביאליק, ירושלים 1965.

מדריך לעבודה עצמית

אנו מודים לבעלי זכויות היוצרים על הרשות להשתמש באיורים ובחומר הכתוב המופיעים ביחידת לימוד זו:

כל האיורים במדריך:

L'Avenir Illustré

איור 20:

באדיבות הארכיון הציוני, ירושלים.

איורים 26ב, 26ג, 26ה:

L'Union Marocaine

עשינו ככל יכולתנו לאיתור בעלי הזכויות של כל החומר ממקורות חיצוניים. אנו מתנצלים על כל השמטה או טעות ואם תובא לידיעתנו נפעל לתקנה במהדורות הבאות.

We have endeavoured to trace the copyright owners of all external material. We sincerely apologise for any omission or error and upon notification, will be pleased to rectify it in future editions.